

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**ITINERARI[I] || ITALIAE || RERVMQ. ROMANARVM || LIBRI
TRES ||**

Schottus, Franciscus

Antverpiae, 1600

Celebritas Et Maiestas Aedis Lavretanae. Ex Horatij Tursellini, Societ. Iesv
libris quinque.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70633)

CELEBRITAS ET MAIESTAS

AEDIS LAURETANAE.

*Ex Horatij Turfellini, Societ. IESV
libris quinque.*

NVllum omnino tempus anni, nullus mensis, dies nullus abit, quin sanctissimæ Virginis cella à plurimis aduenis celebretur. Nec Picentium, Italarumq̄ propria hæc laus pietatis, sed communis Transalpinis, Transmarinisq̄, maximè verò Illyricis, Francis, Belgisq̄. Nec desiderantur Hispani, Lusitani, Poloni, atque Germani. Duo tamen sunt anni tempora, populorum gentiumq̄ omnium frequentia, ac celebritate præcipua, Ver, & Autumnus, quorum alteri dies concepto inibi Deo facer, alteri natalis Deip. Virginis initium facit celebritatis. Vtraque autem celebritas trimestris est, quo temporis spacio maximis populorum concursibus Aedes Lauretana celebratur penè quotidie. Namque agri Piceni nulla vrbs, oppidum, pagus, vicus est, quin quotannis cæternatim, populatimq̄; Lauretanam virginem interuisat. Quorum exemplum finitimos circa populos Samnitium, Umbriæ, Flaminia, Aemilia, cæteræq̄ Italia ad similem pietatis laudem inuitat. Veniendi fermè ratio talis. Præeunt sodalitates suis quæque insignibus, vexillisq̄ distinctæ. Plerique enim præter Christi crucifixi effigiem, Deiparæ aliorumq̄ Diuorum imagines pulcherrimè pictas præferunt. Agmina claudunt Sodalitatum moderatores, Sacerdotesq̄ cum sua cuiusque agminis symphonia. Sequuntur dona, argenteæ coronæ, calices,

calices, cerei nummis obfiti, preciosæ vestes, urbium, oppidorumue argentea simulachra, votivæ tabellæ, diuinorum beneficiorum B. Maria deprecante partorum indices. Interponuntur sæpè Angelorum, sæpè sacrorum vatum Sibyllarumq; de B. Virgine vaticinantium, aliæque personæ habitu vestis insignes. Sæpe etiam excipit incondita, & promiscua cuiusque populi turba. In itinere carmina Deo, Dei parenti, diuisque per intervalla inuicem canunt. Obuias vrbes cum transeunt, eas ad Lauretanæ virginis religionem, cultumque exemplis pietatis accendunt. Simulac verò Aedes Lauretana in conspectum se dedit (ea quia in edito colle sita est, procul conspicitur) ex templo uniuersi prosternunt corpora: & obortis præ gaudio lacrymis, Deiparam consalutant. Inde in ordines abeunt, instructisque agminibus procedentes canunt litanias, hymnosque. Nec desunt, qui exutis properè vestibus, paratos ad id saccos induant, comitesque subsequantur nuda sibi terga cedentes. Ad Laureti portam peregrinis Sodalitatibus Lauretani Sacerdotes hinc teati procedunt obuiam: easq; in templum deducunt cum egregia symphonia, festoque campanarum, ac tubarum sono. Vbi ad ædis vestibulum ventum est, aduenæ denuò prostratis corporibus, impensè salutant virginem, tanto utique animi ardore, sensuque; ut cæteri, qui adsunt, illorum vocibus emolliti collacrymare cogantur. Posteaquàm ad collucentem facibus, lychnisque Deiparæ cellam peruentum est, diuæque effigiem intueri, contemplarique cœperunt; incredibile dictu est, quæ voces, qui gemitus, quæ lacrymæ, quæ suspiria passim exaudiantur. Deum præsentem adesse facile sentias. Plerique porrò diuino simul horrore, gaudioque perfusi, adeò sacris illis parietibus ad-

hæref-

hærescunt, vt inde auelli abstrahique vix queant. Dumque aram Apostolorum, sacrum armarium, obstructam ianuam, ipsumque caminum venerabundi contemplantur: dum meditantium animis B. Virgo in iis locis aliquid agens occurrit, nullum intuendi finem, nullum osculandi modum facerent, nisi plurimorum item petentium, ardor obstaret. Finitimorum populorum ferme hæc est ratio. At exterarum gentium peregrini alij aut pedibus, equis alij, aut vehiculis gregatim confluunt, plerique peregrinorum habitu, ac notis insignes. Verum in dispari habitu aduenarum eminet Aedis Lauretanæ cultus idem. Omnium ferè hoc commune est, vt delictis expiati cælesti mensa reficiantur: plerique autem B. Virginis aram iactata pecunia, & preciosis cumulent donis. Quamquam dona insigniora sacelli custodibus tradi solent, vt in codicem referantur, quò eorum, & simul donantium extet memoria ad posteros. Aram Apostolorum, & scilicet Deiparæ effigiem, pro varietate temporum, magnifica semper adornat vestis, incredibilisque cultu gemmarum, aliorumque donorum. Sacellum ipsum candidis semper cereis, lychnisque argenteis plurimis collucet: assiduis propè symphonicorum, musicorumque organorum personat cantibus: & quod caput est, præsentis Dei numine semper affluit, quod in intrâtes redundat aduenas: sic prorsus, vt pios insolito quodam gaudio, improbos horrore perfundat, ægris remedio, mœstis solatio, torpentibus incitamento, præsidio periclitantibus, perditis sit saluti. Porrò præcipua Lauretani sacelli frequentia est circa ferias Paschatis, Pentecostes, & Natalem Virginis diem. Nam præter alios innumerabiles qui pedibus, equis, quadrigis sub Pascha Lauretum petunt, plurimi ex Lõgobardis,

diæ, Venetiæ, Dalmatiæque oppidis gregatim nauigijs Anconam delati, ad Lauretanam eodem ferme pedibus pergunt. Hi ferè postridie Paschatis, quo die in Sacro Euâgelium de peregrinis Eminaunten peitentibus recitatur, peregrinorum habitum sumunt: & post faustam Aristitum suorum precationem, cum Sacerdotibus innocentiae custodibus pariter se dant in viam. Quorum quidem tanta est multitudo, vt duodena millia faciliè excedant. Inde excipiunt finitimorum pagorum, oppidorum, vrbiumque concursus incredibiles, ac subinde agmina plurima, ac maxima scenifecarum, messorumque. Cæterum natalis dies B. Mariæ longè maxima aduenarum frequentia est insignis, toto penè Piceno (vt de cæteris regionibus taceam) Lauretum conflente. Satis constat illo biduo supra cc hominum millia Lauretanam ædem nuper accessisse. Itaque necessitas Custodes sacrosancti sacelli cogit interiori eius parti cancellos per id tempus extrinsecus circumdare; vt in expedito sit, admittere, quos velint, aut excludere, turbasque vitare. Omnibus porro anni temporibus militum cohortes, ac turmae equitum proficiscentes ad bellum diuertere solent Lauretum, vbi ritè expiati, ludicris certaminibus militari morè celebrant virginem. Atque hæc incredibilis aduenarum frequentia vias Lauretum ferentes frequentissimas diuersoriis fecit. Itaque hospitiorum opportunitas, commoditasque viarum pedestrem quoque peregrinationem, quamuis delicatis ac debilibus, haud sanè difficilem præbent. Ad hæc itinerum celebritas tanta est, vt per ea tempora passim occurrant varij peregrinorum greges, ingès vel incitamentum pietatis, vel leuamentum laboris. Ergo ipse M. Antonius Columna (vt de alijs taceam) vir & opibus & bellicis rebus
incli-

inclytus votiuam peregrinationem Laureta-
 nam exsequi fustinuit pedibus. Omnino ve-
 Lauretum tandem ad conspectum Deiparæ
 ventum est, superfundēte se piis mentibus Deo,
 tantam omnes hauriunt cælestis lætitiæ volu-
 ptatem, vt maximum quamuis laboriosæ pere-
 grinationis fructum se cepisse fateantur. Hic
 ego quid memorem, quàm multi faciāt B. Vir-
 gini vota? quàm multi reddant? quot è flagi-
 tiorum emergant cœno? quot inexplicabilibus
 incestarum illecebrarum vinculis animum ex-
 soluant? quot veteres immicitias, & inuetera-
 ta odia deponant? quot homines desperatæ sa-
 lutis, qui fœdus pepigerant cum inferno, ex in-
 ferorum faucibus crepti reuiuiscant? Nam
 quanto corporibus animi præstant, tanto plura,
 ac maiora in animis, quàm in corporibus homi-
 num curandis existunt Virginis Lauretanæ mi-
 racula. Vt hæc & alia, quæ attigimus, explica-
 re velle oratione, hominis sit diuinam poten-
 tiam (quæ Laureti vel maxime se ostendit)
 humana imbecillitate metientis. Itaque satis
 duco succumbere oneri, quàm enarranda susci-
 pere ea, quæ vtrique pertractando detererem.
 Hoc vnum liquidò affirmare possum, Laureta-
 nam celebritatem, maiestatemque tantam esse,
 quantam qui oculis non subiecerint, haudqua-
 quam concipere animis possint; vt si deinde
 cum narratis audita conferas, famam reipsa
 minorem inuenias. Adeò vna in terris Laure-
 rana res non fidem solùm, sed famam quoque
 ipsam, quæ cuncta in maius celebrare solet,
 incredibili maiestate, ac fastigio vincit.